

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl 10. listopadu 2020 ve veřejném zasedání v Plzni v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Jaroše a soudců JUDr. Pravoslava Poláka a Mgr. Marcela Žána

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 trestního řádu se na podkladě odvolání státní zástupkyně **ruší** rozsudek Okresního soudu Plzeň-jih ze dne 2. září 2020 č. j. 24 T 45/2020-247 ve výroku, jímž okresní soud upustil od potrestání obžalovaných S■■■■ J■■■■ a J■■■■ J■■■■, a podle § 259 odst. 3 trestního řádu **se znovu rozhoduje** tak, že se při nezměněném výroku o vině **odsuzují**

obžalovaná S■■■■ J■■■■

podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody na **jeden (1) rok**, jehož výkon se podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odkládá na zkušební dobu **jednoho (1) roku**,

obžalovaný J■■■■ J■■■■

podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody **na jeden (1) rok**, jehož výkon se podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odkládá na zkušební dobu **jednoho (1) roku**.

Odůvodnění

1. J. [REDACTED] J. [REDACTED] a S. [REDACTED] J. [REDACTED] spáchali podle výše uvedeného rozsudku okresního soudu přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku, a to tím, že 25. srpna 2019 v rodinném domě č. [REDACTED] v [REDACTED] nechali bez jakékoli lékařské pomoci či odborné asistence svého syna, kterého S. [REDACTED] J. [REDACTED] porodila ten den předčasně ve 28. týdnu těhotenství, a svému synovi nezajistili ani laické ošetření, protože ho neoblékli a nepodvázali mu pupečník, takže nezabránili tomu, že ztratil tělesné teplo a že vykrvácel do placenty, v důsledku čehož zemřel, čímž porušili rodičovskou odpovědnost, kterou mají podle zákona č. 89/2012 Sb. spočívající v péči o své dítě, zejména o jeho zdraví. Soud prvního stupně upustil od potrestání obou obžalovaných.
2. V zákonné lhůtě se proti právě citovanému rozsudku odvolala státní zástupkyně. Opřela se o námitky, které odvolací soud rozebere v dalších částech tohoto svého rozhodnutí. S odkazem na ně navrhla, aby posledně uvedený soud zrušil v napadeném rozsudku výrok, jímž okresní soud upustil od potrestání, a aby obžalovaným uložil trest odnětí svobody při spodní hranici zákonem stanovené sazby, jehož výkon by podmíněně odložil na přiměřeně dlouhou zkušební dobu. Krajský soud v Plzni na podkladě tohoto odvolání přezkoumal napadený výrok, jakož i řízení, které mu předcházelo. To mu ukládá § 254 odst. 1 trestního řádu. Podle tohoto ustanovení musel brát v potaz uplatněné odvolací námitky a k případným dalším vadám mohl přihlížet jen tehdy, pokud měly vliv na správnost napadeného výroku. Dospěl k následujícím závěrům.
3. Státní zástupkyně připomněla, že od potrestání pachatele lze podle § 46 odst. 1 trestního zákoníku upustit tehdy, když spáchal přečin, lituje ho a projevuje účinnou snahu po nápravě, a pokud lze vzhledem k povaze a závažnosti jeho činu a k jeho dosavadnímu životu důvodně očekávat, že k jeho nápravě i k ochraně společnosti postačí už to, že se věc projednala. Podle odvolatelky se všechny tyto předpoklady nenaplnily, a to vzhledem k tomu, o jak závažný čin šlo. Státní zástupkyně připomněla, že za výše uvedený přečin lze podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku uložit trest odnětí svobody na jeden rok až šest let. Již tato sazba podle ní dokládá, že jde o čin závažný, protože spočívá v tom, že pachatel poruší svou důležitou povinnost. K tomu je třeba říci, že obžalovaní porušili povinnost, kterou jim ukládá § 858 občanského zákoníku. Podle tohoto ustanovení jsou povinni pečovat mimo jiné o zdraví svých dětí. O tom se okresní soud ve svém rozsudku nezmínil. To ale není pro právě rozebíranou odvolací námitku podstatné. Státní zástupkyně v ní dále zdůraznila, že poškozeným byl novorozenec, který byl na rodičích zcela závislý. To je pravda. Soud prvního stupně tudíž nepostupoval správně, jestliže nevezal v potaz, že obžalovaným ve smyslu § 42 písm. h) trestního zákoníku přitěžovalo, že spáchali trestný čin ke škodě dítěte.
4. Státní zástupkyně dále namítla, že okresní soud nedostatečně zohlednil závažnost činu, konkrétně to, že shora popsání jednání vedlo ke smrti novorozence, což je následek, který nelze odstranit. Proto je podle ní jednání obžalovaných vysoce společensky škodlivé. Odvolatelka vyjádřila názor, že smrt poškozeného byla důsledkem toho, že obžalovaní nejsou „tolerantní“ k porodům v nemocnicích, což odpovídá jejich vyjádření v přípravném řízení. K tomu je třeba říci, že v dané věci nejde o to, že lze rodit doma. Předčasný porod ostatně může nastat i tehdy, chce-li budoucí matka rodit v nemocnici. Důležité je, co obžalovaní dělali po porodu. Okresní soud ve svém rozsudku napsal, že tímto jednáním budou nejhluběji postiženi sami obžalovaní. Tomu nelze přisvědčit. Nejvíce byl postižen syn obžalovaných, který v důsledku jejich nedbalosti zemřel. Jednání J. [REDACTED] a S. [REDACTED] J. [REDACTED] tedy přivodilo velmi závažný následek.
5. Okresní soud ve svém rozhodnutí zdůraznil, jaké následky má jednání obžalovaných pro ně samotné a pro jejich rodinu. To souvisí s výše citovaným zákonným předpokladem popsaným v § 46 odst. 1 trestního zákoníku, který říká, že od pachatelova potrestání lze upustit tehdy, jestliže k jeho nápravě stačilo věc projednat. Projednání věci ale musí podle téhož ustanovení stačit

i k ochraně společnosti. Tento předpoklad se v dané věci nenaplnil. Děti nepatří rodičům, nýbrž jsou stejně jako oni členy společnosti. Postup, který zvolil okresní soud, nedokáže zajistit účinnou ochranu dalších dětí, o které by se po porodu nepostarali ti, kteří mají takovou povinnost. S tím souvisí námitka, v níž státní zástupce před odvolacím soudem uvedl, že v dané věci jde také o generální prevenci. Touto prevencí se myslí, že trest má výchovně působit nejen na obžalované, nýbrž také na ostatní členy společnosti. Uvedený cíl by se nenaplnil, kdyby se upustilo od potrestání obžalovaných, protože jejich jednání vedlo ke smrti bezbranného člověka, jehož měli plně ve své moci. Na tom nemůže nic změnit ani fakt, že S. J. předčasně porodila i jejich další dítě a že obžalovaní tentokrát jeli do nemocnice včas, takže k porodu došlo za odborné asistence a obžalovaná i dítě pak byli v pořádku. Obžalovaní tuto událost popsali ve svých výpovědích (viz listy čísel 46 a 58 spisu). Už před projednáním dané věci si tedy uvědomili, že po porodu popsaném ve výroku napadeného rozsudku postupovali špatně. Od potrestání pachatele lze ale upustit jen tehdy, když tento postup stačí i k ochraně společnosti. Tím se nemyslí ochrana jen před pachateli, kteří právě stojí před soudem. Potom by se totiž v § 46 odst. 1 trestního zákoníku mluvilo dvakrát o tomtéž předpokladu, neboť pachatel, který se napravil, se už podle předpokladu soudu další trestné činnosti nedopustí.

6. Právě uvedené skutečnosti dokládají, že napadený výrok odporuje trestnímu zákonu. Takový výrok musí odvolací soud zrušit. Ukládá mu to § 258 odst. 1 písm. d) trestního řádu. Proto tak zdejší soud učinil. Současně obžalovaným uložil tresty. J. i S. J. jsou s výjimkou jednání popsaného ve výroku napadeného rozsudku bezúhonní. Dokládají to opisy rejstříku trestů a evidence přestupků, které jsou na listech čísel 263 až 266 spisu. Kromě výše popsaného činu nemají orgány činné v trestním řízení k obžalovaným žádné záporné poznatky. Proto se zdejší soud ztotožňuje s odvolatelčím návrhem, aby se jim uložil trest odnětí svobody na spodní hranici zákonem stanovené sazby. Ta ve smyslu § 143 odst. 2 trestního zákoníku činí jeden rok odnětí svobody.
7. Jak už bylo řečeno, obžalovaní jsou s výjimkou shora popsaného jednání bezúhonní. Dále je třeba vzít v potaz, co už bylo řečeno, a sice že při dalším porodu zajistili ochranu zdraví a života svého dítěte. To jasně dokládá, že si uvědomili, jak vážné chyby se dopustili. Na podkladě těchto skutečností lze očekávat, že už povedou řádný život, aniž by museli trest odnětí svobody vykonat. Za takové situace lze výkon uvedeného trestu podmíněně odložit. Říká to § 81 odst. 1 trestního zákoníku. Proto zdejší soud postupoval podle tohoto ustanovení. Současně bral v potaz, že se zkušební dobu dá podle § 82 odst. 1 trestního zákoníku stanovit na jeden rok až pět let. Dospěl k závěru, že stačí nejkratší možná zkušební doba, tedy v délce jednoho roku, a to vzhledem k týmž okolnostem, pro které výkon trestu podmíněně odložil.
8. Zdejší soud už vysvětlil, že musel přezkoumat i řízení, které napadenému výroku předcházelo. Zjistil, že v něm došlo k několika procesním vadám. První se stala už v přípravném řízení. Tehdy soudce ustanovil S. J. a J. J. dva různé obhájce, přestože obžalovaní předtím vypovídali shodně (viz listy čísel 15, 50 a 61 spisu). To odporuje § 38 odst. 2 trestního řádu. Uvedené ustanovení říká, že pokud si zájmy obviněných v trestním řízení neodporují, ustanoví se jim zpravidla obhájce společný. To souvisí s požadavkem, aby trestní řízení nebylo zbytečně drahé. Stát totiž později ustanovenému obhájci proplácí odměnu a náhradu hotových výdajů. Stanoví tak § 151 odst. 2 trestního řádu. Policisté tedy měli upozornit soudce, který obhájce určil, že má obžalovaným ustanovit stejného.
9. Okresní soud nepostupoval správně při tom, když obžalované odděleně vyslyšel. Takto sice mohl postupovat, poněvadž s tím počítá § 208 trestního řádu. Oddělený výslech obžalovaných ale slouží k tomu, aby ten z nich, kterého soud ještě nevyslechl, nevěděl, co říkal spoluobžalovaný, poněvadž by tomu mohl přizpůsobit svou výpověď. Okresní soud tedy udělal chybu, jestliže J. J. před jeho výpovědí seznámil s tím, co předtím uvedla S. J. (viz listy čísel 234 a 235 spisu).

V takové situaci ztratil oddělený výslech obžalovaných smysl. Další nedostatek v postupu okresního soudu spočíval v tom, že nechal obhájkyni, aby se vyjadřovala k provedeným důkazům (viz list čísla 239). Toto právo nepřísluší obhájci, nýbrž obžalovanému. Stanoví tak § 214 trestního řádu. Obhájce může důkazy provedené před soudem prvního stupně zhodnotit ve své závěrečné řeči. Právo přednést takovou řeč mu dává § 216 odst. 2 trestního řádu. V této souvislosti je třeba vidět, že vyjádření obhájců k právě provedeným důkazům mohou řízení zbytečně protáhnout, a to zejména v nějaké obsáhlé věci. Další chybu udělal okresní soud v tom, že z policejních úředních záznamů četl, co policistům řekli sousedé obžalovaných (viz list čísla 240 spisu). Taková vyjádření nelze podle žádného ustanovení trestního řádu použít. Okresní soud tedy obešel ustanovení § 211 odst. 1, 6 trestního řádu, která upravují předpoklady, za nichž lze v hlavním líčení přechýst vysvětlení a výpovědi svědků.

10. Žádná z právě popsaných procesních vad se nedotkla napadeného výroku. Proto nemohou mít vliv na rozhodnutí zdejšího soudu. Ten na ně upozornil jednak proto, aby je okresní soud ve své další praxi neopakoval, a jednak proto, aby bylo zřejmé, že nebylo důvodu, aby přezkoumávaný rozsudek zrušil i podle § 258 odst. 1 písm. a) trestního řádu. Podle tohoto ustanovení se napadený rozsudek ruší mimo jiné tehdy, když v předchozím řízení došlo k podstatným procesním vadám. Význam uvedených vad se samozřejmě posuzuje i podle toho, zda ovlivnily přezkoumávaný výrok.
11. Na shora uvedených závěrech nemůže nic změnit vyjádření, které obžalovaní sepsali k odvolání státní zástupkyně. J. [redacted] a S. [redacted] J. [redacted] v něm připomněli, jak se chovali při dalším porodu. Zdejší soud už vysvětlil, proč toto jejich jednání nemůže mít vliv na závěr, že nešlo upustit o jejich potrestání.
12. Obžalovaní dále ve svém vyjádření zdůraznili, že trestní zákoník nevylučuje, aby se upustilo od potrestání pachatele, jehož jednání vedlo k něčí smrti. To je pravda. Zdejší soud už ale vysvětlil, proč nelze upustit od potrestání pachatelů, jejichž jednání připravilo o život zcela bezbranné dítě, které měli plně ve své moci. Nejde tedy o smrt jako takovou. Proto také odvolací soud nesouhlasí s částí vyjádření, v níž obžalovaní uvedli, že kdyby se mělo přisvědčit námitkám státní zástupkyně, nedalo by se upustit od potrestání žádného pachatele, jehož přečin vedl k něčí smrti.
13. J. [redacted] J. [redacted] a S. [redacted] J. [redacted] dále ve svém vyjádření zaujali názor, že odvolatelka vytvořila novou konstrukci, neboť tvrdí, že motivem jejich jednání byla údajná netolerance k porodu v nemocnici. Současně podotkli, že domácí porod není zakázaný. Zdejší soud už vysvětlil, že v dané věci není podstatné, zda je domácí porod přípustný. Proto také nebude citovat rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, jež se této otázky týká a které obžalovaní připomněli ve svém vyjádření. Z téhož důvodu nemůže jeho závěry ovlivnit ani část vyjádření, v níž obžalovaní podotkli, že v demokratickém právním státě nelze trestat myšlenky a že plánovali, že obžalovaná porodí v nemocnici. V dané věci není zásadní, co plánovali nebo neplánovali, poněvadž dítě se podle všech důkazů obsažených ve spise narodilo překotně a v neplánovaném termínu. Jak už bylo řečeno, důležité je, co obžalovaní dělali po porodu. Na to J. [redacted] a S. [redacted] J. [redacted] poukázali v další části svého vyjádření, ač to nevyznívá v jejich prospěch, poněvadž toto jejich jednání vedlo k příčinám, kvůli nimž poškozený zemřel. Pouze pro úplnost tedy odvolací soud podotýká, že je nepřiléhavé hovořit o výše zmíněné netoleranci jako o motivu uvedeného jednání. V dané věci jde totiž o nedbalostní delikt. Tato část odvolání tudíž nemohla mít vliv na rozhodnutí zdejšího soudu.
14. Obžalovaní dále ve svém vyjádření uvedli, že státní zástupkyně směšuje dvě různé otázky v části svého odvolání, k níž se ještě zdejší soud nedostal. V této pasáži odvolání stojí, že si byli obžalovaní v souvislosti s domácím porodem vědomi riskantního jednání, na které je zdravotní odborníci upozorňovali. Obžalovaní podotkli, že během řízení odpovídali pouze na obecný dotaz, zda vědí o postoji lékařské veřejnosti k domácím porodům, což se konkrétně netýkalo porodu popsaného ve výroku napadeného rozsudku. Zdejší soud už vysvětlil, že tyto okolnosti nemohou

mít význam pro jeho rozhodnutí, poněvadž je důležité, že obžalovaní zanedbali svoji základní rodičovskou povinnost poté, co se poškozený narodil. Z téhož důvodu nemůže mít pro jeho rozhodnutí význam ani část vyjádření, v níž J■■■■ a S■■■ J■■■ uvedli, že státní zástupkyně posouvá celou věc tak, jako by nejednali z nedbalosti, nýbrž úmyslně.

15. V další části svého vyjádření J■■■■ J■■■ a S■■■ J■■■ napsali, že podle státní zástupkyně nelze očekávat, že se napraví. Státní zástupkyně ale nic takového ve svém odvolání výslovně neuvedla.
16. Obžalovaní dále ve svém vyjádření podotkli, že se jejich případ přenesl kvůli pozornosti bulvárních novinářů do „mediálního prostoru“, a tak společnost hodnotí jejich soukromí, což je velmi zatěžuje a je to pro ně další trest, poněvadž nežijí veřejným životem. Tato část vyjádření dokládá, jak velký zájem má společnost na životě novorozenců. Ve hře samozřejmě mohou být i finanční zájmy těch sdělovacích prostředků, které chtějí utržit co nejvíc peněz z prodeje nebo z internetové prezentace, a proto píší o záležitostech, které se mohou některým lidem zdát nejen zajímavé, ale dokonce skandální či senzační, ať už v kladném či v záporném smyslu. Nic z toho ale nemůže mít význam pro rozhodnutí zdejšího soudu. Pro něj je podstatné, co už bylo řečeno, a sice že napadený výrok neodpovídá trestnímu zákonu, poněvadž nemůže zajistit náležitou ochranu společnosti.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný řádný opravný prostředek. Obžalovaní a nejvyšší státní zástupce proti němu mohou podat dovolání. Obžalovaní tak mohou učinit pro nesprávnost výroku, který se jich bezprostředně dotýká, a uvedený státní zástupce ve prospěch i v neprospěch obžalovaných pro nesprávnost kteréhokoliv výroku (a to na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce či bez takového návrhu). Obžalovaní je mohou podat pouze prostřednictvím obhájce. Pokud by tak neučinili, jejich podání se za dovolání nepovažuje, byť by tak bylo označeno.

Dovolání se podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti němuž směřuje. Rozhoduje o něm Nejvyšší soud České republiky.

V dovolání musí být vedle obecných náležitostí stanovených pro podání (§ 59 odst. 3 trestního řádu) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu a z jakých důvodů napadá, i čeho se dovolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu, a to s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) trestního řádu, o něž se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obžalovaných.

Rozsah, v němž se rozhodnutí dovoláním napadá, a důvody dovolání, lze měnit jen po dobu, po níž běží lhůta, ve které lze dovolání podat.

V Plzni 10. listopadu 2020

JUDr. Zdeněk Jaroš v. r.
předseda senátu

Vypracoval: Marcel Žán v. r.